

Dünyanın en sevimsiz yaratıklarının içimizde yaşadığına inanır mısınız? Biyoloji profesörü Roger M. Knutson, *Ürkütücü Fauna* isimli kitabında bizi içimizde yaşayan asalaklarla, belki de hiçbir zaman yakından tanımak istemeyeceğimiz bu canlılarla tanıştırıyor. Türkçede henüz basılmamış kitaptan kısa bir alıntı...

Hayat bir asalak için çok zordur. Tabii siz asalağın konakladığı organizmanın (konağın) hayatının zor olduğunu düşünebilirsiniz, hele bir de konak sizseniz... ama bir daha düşünün. Asalaklık ilişkisinde evlilik, annelik veya babalıkta olduğu gibi uzun süreli ve teklifsiz bir birliktelik esastır. Asalaksanız çoğu zaman bir sonraki öğününüzün nereden geleceğini bilirsiniz. Bu güvenceye karşılık büyük bir olasılıkla sinir sisteminizin ve duyu organlarınızın büyük bir kısmından vazgeçmişsinizdir. Büyük bir ihtimalle birinin bağırsağında veya safra yolunda "çamura" batmış bir biçimde yaşadığınız göz önüne alınırsa, duyu organlarınızın olmaması belki de daha iyidir. Çoğu zaman bir sonraki evinizin neresi olacağını bilemezsiniz; zaten yaşayabileceğiniz, çoluk çocuğa karışabileceğiniz şöyle ucuz, yıllık kira artırımını düşük bir daire bulayım diye plan yapmanıza imkân verecek bir beyniniz de yoktur.

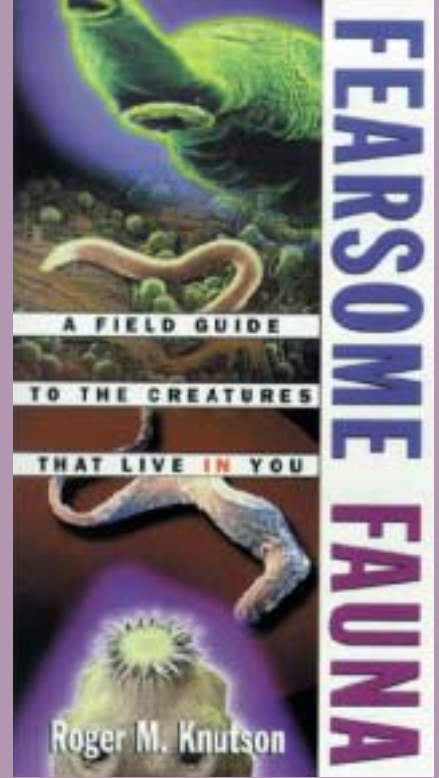
Pek az sayıda asalak tüm hayatını aynı yerde geçirir, aynı konakta geçiren bile azdır. Neredeyse hepsi, hayat biçimlerinin zorlamasıyla, yavrularını dış dünyaya ana babanın yol göstericiliğinden ve desteğinden mahrum biçimde göndermek mecburiyetindedir. Asalak yavruları genellikle hayatlarının çok erken bir evresinde (daha yumurtadayken veya embriyonken) yuvayı terk etmeye ve ana babalarının yaşadığına hiç benzemeyen bir ortamda şanslarını aramaya zorlanırlar. Genç bir asalaksanız düzenli aralıklarla varınızı yoğunuzu bırakıp huzursuz bir gezgin edasıyla dünyayı dolaşmaya çıkmamız, birkaç yıl yaşayabileceğiniz bir yer bulma ümidinizi hiç kaybetmeden dolaşıp durmanız kaçınılmazdır. Asalakların bulmakta sıkıntı çekmeyeceği tek şey başka asalaklardır. Asalaklar da böcekler gibi çok başarılıdır; Dünya'daki asalak türlerinin sayısı böceklerinkinden fazladır. Bu kitapta pek aزیyla, insanlarla ilişkileri olanların bazılarıyla ilgileniyoruz.

İnsanların içinde yaşayan asalaklar genellikle çirkindir (en azından bize öyle gö-

rünür, diğer asalaklara öyle gelmiyor olabilir), pek zeki değildir, cinsellikle, veya üremeye diyelim, fazlasıyla ilgilidir. Bu ne asalaklar açısından bir zaafıdır, ne de onların insanlarla çok uzun süre bir arada bulunmalarıyla alakalıdır, hayat biçimleri böyle gerektirir. Bir organizmanın içinde yaşayan bir asalaksanız, hayatta kalma mücadelesinde görünüşün pek de önemi yoktur, bulunduğunuz yer karanlıktır. Görünüştünüz düzgün olacağına sıkıca tutunmanızı sağlayacak sağlam kancalarınız, vantuzlarınız, kısıkaçlarınız veya ağızınız olsun ya da gücünüz yerinde olsun ki yüzebilirsiniz. Yıllarca fark edilmeden yaşayabilme ihtimaliniz size yeter. Besin bakımından zengin bir ortamda kolay sindirilir hale gelmiş yiyecekleri emmek için fazla zeki olmak da gerekmez; bir de ev sahibinizin sizi bulma ve öldürme girişimlerini atlatırsanız ne âlâ. Yavrularınızın sizinki kadar güvenli bir yuva bulmasını istiyorsanız üremeye bu kadar çok önem vermeniz de kesinlikle kaçınılmaz. Bir sonraki uygun adrese varmak genellikle uzun sürer; bir sonraki kuşak oraya ana babalarından veya konak organizmadan neredeyse hiç yardım almadan gitmek zordur. Rüzgârdan veya şans eseri oradan geçen bir böcekten yardım alırlar olmasa olsa.

İçimizde yaşayan asalaklar tam anlamıyla karanlıkların hâkimleridir, orada "ışık bir an bile parlamaz". Bazıları içimizdeki bütün boşluklarda veya hücrelerde yaşayabilir; gençliklerinde gezmelere çıkar, derimizden kanımıza, oradan akciğerlerimize, bağırsaklarımıza, dolaşıp dururlar. Dolaşırken de kendilerine (daha önce olmayan) yerler açarlar. Kanımızı içerler, hücrelerimizi yerler, kaslarımızı istila ederler, yediğimiz yemeklere, sağlıklı olmak için ihtiyacımız olan vitaminlere ortak çıkarlar. Onların lehinde, iyi bir şey söylemek mümkün değildir; ama muhteşemlerdir. (...)

Vücudumuzun içinde katı denilebilecek herhangi bir şeyin doldurmadığı dikkat

Fearsome fauna:

A field guide to the creatures that live in you

Roger M. Knutson

W. H. Freeman and Company, 1999, 124 sayfa

çekecek kadar çok yer vardır.

İçimizdeki asalaklar, ürkütücü faunamız hayatlarının (ve bizim hayatımızın) büyük bir kısmında büyük oranda buralarda yaşar ve çalışır. Vücudumuzda hakikaten boş bir miktar yer vardır, ama damarlarımızda, hücrelerin ve organların arasında büyük miktarda yer sıvı ile doludur. Ayrıca sürekli olarak yiyecek veya hava ile doldurduğumuz bir o kadar da potansiyel boşluk vardır. Bazen bir asalak bizim katı olduğunu düşündüğümüz birçok şeyin, korneamızın, kaslarımızın, böbreklerimiz, hatta beynimizin, içinden geçebilir, onları eritebilir. Bazı asalaklar katı olan kısımlarımızda bile oyuklar açabilir. Ama çoğunlukla bizim onlara sağladığımız boşluklarda mutlu mesut yaşarlar. Sudaki bir balık ya da havadaki bir kuş gibi kendilerine içimizde uygun bir doğal ortam bulup serpilirler. (...) Onlara oturacakları bir yer sağlarız, kendimizi bu fikre alıştırsak iyi olur, asalaklara güzel ve rahat bir ev sağlarız: yiyecek, barınma, çiftleşebilecekleri sessiz bir ortam... Üstelik genellikle bize ciddi bir maliyetleri de yoktur.